

เทศน์เช้า วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราบอกเขาเนะ ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว ให้เขามั่นคงในสัจจะความจริงอันนี้ แต่ที่เขาทำกันอยู่นั้นเขาได้ทำของเขา มา เขาได้บุญของเขา มา นี่ถ้าเขาไม่ทำของเขาทำไมเขามีศักยภาพขนาดนั้น เขาเป็นฝ่ายปกครอง เห็นไหม พระนี่เป็นฝ่ายปกครอง เป็นผู้ดูแลทั้งหมดเลย แล้วมีกฎหมายรองรับ แล้วพยายามจะออกกฎหมายมารองรับกัน เขาต้องทำของเขา มา

ดูดีดูอย่างในพระไตรปิฎก เห็นไหม นี่เศรษฐีแล้วลูกชายป่วย แต่ลูกชายป่วยแต่ตัวเองตระหนี่ใจ ตระหนี่นั้นก็เลยไม่อยากจะให้หมอเข้ามาในบ้าน เพราะเดี๋ยวจะมาเห็นว่าตัวเองมีเงินมากก็เลยเอาลูกชายไปทิ้งไว้หน้าบ้าน ไม่กล้ารักษา พระพุทธเจ้าเห็น พระพุทธเจ้าสงสาร พระพุทธเจ้าไปโปรดคนนะ นี่ไปบิณฑบาต ฉายแสงฉัพพรรณรังสีไปเฉยๆ ลูกชายหันมาเห็นแสงนั้นแล้วมีความสุขมาก

นี่มีความสุขมาก เพราะพ่อแม่ไม่ได้พาทำบุญเลย เห็นแสงนั้นแล้วนะ เวลาไปเกิด ไปเกิดเป็นเทวดา พอเกิดเป็นเทวดาแล้ว เพราะว่าพ่อแม่มีลูกชายคนเดียวแล้วรักมาก แต่เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาจะรักษา ก็กลัวหมอเขาจะมาเรียกค่ารักษาแพง นี่เสร็จแล้วพอลูกชายเสียแล้วเอาไปฝังไว้ใ้ไหน? ทุกวันจะไปนั่งร้องไห้ที่หลุมฝังศพ รักลูก นี่จะไปร้องไห้ที่หลุมฝังศพ ให้อัลลูกชายไปเกิดเป็นเทวดา เห็นพ่อทำทุกวันเลย แล้วจะช่วยพ่ออย่างไร? อ้าว ก็เลยแปลงกายลงมา

เทวดาแปลงกายลงมา ไปนั่งร้องไห้ที่หลุมฝังศพนั้นก่อน ไปร้องไห้ที่นั่น พอพ่อมา อ้าววันนี้ทำไมมีคนมานั่งร้องไห้อยู่ นั่น พ่อร้องไห้ก็ถามว่า

“ร้องไห้ทำไม? ที่มาร้องไห้ที่นี่ร้องไห้ทำไม?”

“ร้องไห้จะเอาดาวเอาเดือน”

พ่อก็ถามว่า “มีงจะบ้าหรือ? เอาดาวเอาเดือนได้อย่างไร?”

มันย้อนกลับใจ “แล้วเอ็งจะบ้าหรือ มาร้องให้ที่หลุมฝังศพ ให้คนตายไปแล้วฟื้นชีวิตขึ้นมามันเป็นไปได้อย่างไร?”

พอนี้ซ็อกเลย เห็นใหม่ พอซ็อกก็เข้าใจสัจจะความจริง จะบอกว่าแค่เห็นแสง เห็นแสงมีความศรัทธาเขาไปเกิดเป็นเทวดานะ แล้วเรานี่คนที่ทำบุญ เราทำบุญนะ ใครทำบุญกับพระอริยเจ้า ทำบุญกับครูบาอาจารย์ที่ดีๆ เวลามันเกิด มันเกิดด้วยสภาวะแบบนั้น แต่หัวใจที่ความเป็นไปเขาเกิดมานี้สภาวะ

คุณิเรกเกิดมาตั้งชาติหนึ่ง แล้วเราเกิดมาเราสร้างบุญกุศล เราทำของเรา เรามีสถานะ เห็นใหม่ คุณิเรกผู้ปกครอง โทษนะ เป็นกษัตริย์ที่ปกครองที่ดี เป็นสัมมาทิฐิจะปกครองบ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุขมากเลย ถ้าเป็นกษัตริย์ที่เขาเบียดเบียนประชาชนในประเทศอื่นๆ จนประชาชนเขาเดินขบวนต่อต้าน นี่เพราะอะไร? เพราะเขาเป็นกษัตริย์ เขามีสถานะเพราะเขาเกิดมา

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเขาเกิดมา บุญเขาพาเกิดมาเลยเกิดมาสภาวะแบบนี้ แล้วสถานะที่เขา มี แต่ในชั่วชีวิตนี้ที่เขาทำ เขาทำของเขาไป พอทำของเขาไปมันก็ทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ของเขาไป แล้วเรามาอยู่สภาวะแบบนั้น นี่ความเห็นของเขานะ แต่เขาไม่มองมุมกลับใจ ในมุมกลับ คุณสังคมสิ่งที่ดีๆ ในประเทศไทยเราสิ นี่ครูบาอาจารย์ที่ดี กษัตริย์ที่ดี ผู้ปกครองที่ดี เห็นใหม่ ทำให้สังคมเรามีที่หลบภัยใจ มีที่บุญกุศลก็มี มีที่ร่มเย็นก็มี มีที่เราร้อนก็มี

ที่เราร้อนนะ เราไปอยู่ในสังคมที่เราร้อน เราจะต้องไปเราร้อนกับเขานะ คุณคนเราร้อนสิ เห็นใหม่ เขาทำอะไรด้วยผลประโยชน์ของเขา เขามีผลประโยชน์ซับซ้อนของเขา ถ้าผลประโยชน์ซับซ้อนของเขา เขาคิดโดยความไม่สบายใจหรือ คนคิดอะไรที่มีผลประโยชน์ซับซ้อน มันต้องคิดซับซ้อนเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา มันคิดนะแล้วกลัวได้หรือกลัวไม่ได้ ทุกข์มากนะ แต่ถ้าเรามีความบริสุทธิ์ใจ นี่ทำบุญด้วยการทิ้งเหว โยนทิ้งไปในเหว เห็นใหม่ ของนี้โยนทิ้งเหวเลย

นี่เรามีความบริสุทธิ์ใจเพราะไม่คิดใจ ถวายครูบาอาจารย์ไปแล้วก็จบสิ้นกระบวนการสบายใจ ทำบุญแล้วได้บุญ ปฏิภาณ ให้ก็ให้ด้วยความสบายใจ ให้แล้วก็มี ความสบายใจ เสร็จแล้วคิดก็มีความสบายใจ แต่นี่ว่าทำบุญแล้วไม่เห็นได้บุญซักที มันไม่สบายใจแล้ว เห็นใหม่ นี่บุญกุศลเป็นแบบนั้น ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว ให้เขามีจุดยืนอยู่ แต่ แต่ทำดีแสนยาก เพราะทำดีนี้ทวนกระแส

คนว่ายน้ำทวนกระแสนะ กับคนว่ายน้ำไปตามสายน้ำ คนว่ายน้ำตามกระแสน้ำ เราว่ายน้ำไปตามสบายๆ ไปตามกระแส เราไปตามกระแสน้ำไม่ได้อะไรเลย ไปตามสังคม แต่ถ้าเราจะเป็นคนดีเราต้องฝืนกระแส เห็นไหม คุณครูบาอาจารย์ท่านเทศน์บ่อย กระต่ายตื่นตูม เพราะนี่ลูกตาลตกใส่ไม้แห้ง วิ่งหนีบอกว่าฟ้าถล่มๆ

จนราชสีห์ยืนอยู่ ราชสีห์บอกว่าอะไรกัน วิ่งหนีมา อะไรกัน? บอกฟ้าถล่ม กลับไปดูซิฟ้าถล่ม เป็นเพราะอะไรถึงฟ้าถล่ม ไปดูแล้วลูกตาลแห้งมันตกลงมา ตกลงมาใส่ใบไม้แห้งมันเสียงดังมาก เห็นไหม กระแสสังคมเป็นอย่างนั้น แล้วเราจะทำคุณงามความดี นี่ราชสีห์มันจะยืนฝืนกระแสสังคม ทำดีต้องได้ดี แต่ทำดีทำยาก ทำดีเพราะมันฝืนความรู้สึกของตัวเอง

ถ้าฝืนความรู้สึกของตัวเองนะ ตัวเองคิดประสาเรา ตัวเองอยากสะดวกสบายตามความคิดของตัวเองไปเป็นอย่างนั้นแหละ เพราะกิเลสมันเข้ากับสภาวะแบบนั้น แล้วสังคมเป็นสภาวะแบบนั้น เขาทำขึ้นมาแล้ว สิ่งที่สังคมเป็นอย่างนั้น เราเห็นแล้วเราเข้าใจ นี่เราเห็น เราเข้าใจ เราต้องฝืนของเรา ทำดีของเรา ทำดีเพื่อเรา ไม่ต้องไปดีเพื่อเขา ทำดีนี้ทำของเราไปทุกวันๆ

กลิ่นของศีลมันหอมทวนลมนะ กลิ่นของคุณงามความดี ถึงเวลาแล้วเกสรดอกไม้ เห็นไหม กลิ่นหอมต่างๆ หอมไปตามลม ลมพัดไปทางไหนก็ไปทางนั้น ใสนี้เราทำของเรา คุณสืบบางคนเป็นเพื่อนกันโดยไม่ได้เห็นหน้ากันนะ คิดถึงความดีถึงกันใจ เป็นเพื่อนกัน รู้จักกัน มีความเห็นเหมือนกัน แต่ไม่เคยเห็นตัวตนเลย ส่งความดีถึงกัน

เวลาเราทำบุญกุศล อุทิศส่วนกุศลไป นี่เจ้ากรรมนายเวร พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ที่เสียไปแล้วเราจะเห็นเขาไหม? แต่ใจถึงใจนะ ใจถึงใจ ความรู้สึกมันถึงความรู้สึก เราคิดถึงสิ่งที่ดี ความรู้สึกที่ดีมันจะถึงกันหมดเลย สิ่งนี้ถ้าเรายืนหลักของเราเป็นสภาวะแบบนี้ ถ้าเรื่องของทางโลกมันจะขัดข้องบ้าง เรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมดา แม้แต่เรา คุณไปรดรดกันในเมืองๆ ไปนั่งติดกันในรถนี้ทุกซั่มมาก มันก็ทุกซั่มนะ นี่จะยากดีมีจนรดรดเป็นแพเลย เหมือนกันหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เวลาร่างกายมันความเป็นไปของสังคม มันเป็นไปสภาวะแบบนั้น เราคุมใจเรา ในเมื่อมันติดสภาวะของสังคมสภาวะแบบนั้น แล้วตัวเราล่ะ? ถ้าตัวเรานั้นก็ย้อนกลับมาในหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา เห็นไหม เราควบคุมใจได้ ควบคุมความคิดได้ ใจ คิดในแง่บวกไว้ ถ้าคิดแง่บวกไว้เราจะมีความสุขของเรา เราจะไม่อึดอัดขัดข้องใจ ถ้าคิดในแง่ลบนะมันจะอึดอัดหัวใจ หัวใจมันจะอึดอัดไป

ความดีจากสังคม ความดีจากภายนอกอันหนึ่ง ความดีของเราเป็นความดีอันหนึ่ง เห็นใหม่ ถ้าความดีของเราอยู่กับความดีของเรา เราเข้าใจสภาวะแบบนี้ ถึงวาระ ถึงความเป็นไปมันเป็นอย่างไร ถ้าเป็นอย่างนี้เราก็ควบคุมใจเรา

กรรมของสัตว์ ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย นี่ใจเขาใจเรา ถ้าเรารักษาใจของเราได้ นี่มันเรื่องใจของเขานะ เขาทุกข์ร้อนของเขา เขาต้องมีความเห็นของเขา ถ้าเรารักษาใจของเรา เห็นใหม่ ใจของเราเรารักษาได้ แต่ถ้าใจของเรารักษาไม่ได้ล่ะ มันทุกข์ที่เรา ก่อน มันเหยียบย่ำที่เรา ก่อน มันทุกข์ร้อนที่เรา ก่อน พอทุกข์ร้อนที่เรา ก่อน ความคิด การแสดงออกไปสติสัมปชัญญะ มันไม่พอหรอก ถ้าเรามีแต่อารมณ์ความรู้สึกออกไป

แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านแสดงออก หลวงปู่มั่น เขาร่ำลือกันว่าหลวงปู่มั่นดีมาก คุณมากนะ แต่หลวงปู่มั่นเวลาตั้งแต่ที่ถ้าสาริกา เห็นใหม่ ไปเตือนภิกษุผู้เฒ่าแล้วมันเป็นผลโทษ เป็นโทษ เวลาจะรู้จะอะไรจะเก็บไว้ในหัวใจ เก็บไว้นะ ถ้าเวลาจะพูด พูดตีว้าวกระทบคราด พูดเทียบเคียงว่าคนนี่ ว่าลูกศิษย์ของเรา พูดถึงคนที่เข้าใจ ให้คนที่เขาไม่เข้าใจได้รับรู้ ถ้าพูดไปตรงๆ นี่ขนาดที่ว่าดีมากนะ ยังไม่แสดงออกตามความเป็นจริง

เวลาดีมาก คุณเพราะอะไร? คุณเพราะเราเป็นพ่อเป็นแม่เห็นลูกของเรา เห็นลูกศิษย์ลูกหาของเรา มันทำสิ่งนี้ขึ้นต้นมันผิด เด็กของเราจะถ้ามันไปคบเพื่อน เพื่อนมันพาเสพยา เริ่มต้นว่าไม่มีอะไร เด็กบอกทดสอบหน ๒ หนไม่เป็นไรหรอกแม่ นี่แล้วพอมันคิดไปเราเสียใจใหม่?

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ ในการดำรงข้อวัตรปฏิบัติ ถ้ามันเริ่มต้นผิด พอเริ่มต้นผิดมันเคยชิน แล้วมันจะทำตลอดไป เห็นใหม่ แล้วเราจะหยุดเขาเราบอกถึงนั้นมันเป็นโทษ แต่คนที่มันทำมันบอกไม่เป็นไร ไม่เห็นโทษ แล้วพอคุณขึ้นมามันก็ว่าดู เห็นใหม่ คุณนี่มันคุณโดยเมตตาธรรม เมตตาธรรมแต่เสียงดัง หรือความสุขอย่างนั้นคุณเพื่อให้มันปล่อยาว สุขให้มันคลายออก ให้คลายทิฐิความที่มันจะคิด ที่มันจะไปจับต้อง

เวลาเราไปจับไฟนะ มือเราจับไฟ ถ้ามันเป็นความร้อนมันจะร้อนมาที่ใจ มือจะพองนะ แต่เวลาจิตมันจับความคิด มันจับอารมณ์ต้นหากความทะยานอยาก จิตมันไม่เป็น จิตมันไม่พองไม่เป็นไร มันยังไม่เป็นเพราะมันยังไม่ได้เสพ ไม่ได้เสวย แต่พอมันสร้างกรรมไปแล้วสิ คนเรานี้ นะเวลามันเข้าไปจนตรอกนะ มันคิดแล้วมันเสียใจทุกคนแหละ เสียใจว่าสิ่งที่ทำนี้ไม่ดีเลย แต่

มันทำไปแล้ว มันทำไปแล้วมันถึงเป็นผล เป็นวิบาก วิบากมันก็เป็นกรรม พอกรรมมันเกิดขึ้นมา
เสวยผลอย่างนี้ แล้วเราว่าเราจะทุกข์จะยาก มันก็สิ่งที่เราทำมา

สิ่งที่เราทำมานะ เราทำสิ่งที่ผิดพลาดมา เพราะเราไม่มีสติ เพราะครูบาอาจารย์เตือนแล้ว
เราไม่เชื่อ แต่ถ้าครูบาอาจารย์เราเตือนเชื่อนะ เริ่มต้นต้องบากบั่น มันจะต้องทุกข์ยากไปก่อน เรา
ต้องมีการทุกข์ยาก เราต้องมีการมุมานะ เราต้องมีความเพียรชอบ มีความเพียร มีความอดุสาหะ
มันต้องทวนกระแส มันต้องว่ายน้ำทวนกระแสน้ำ ไม่ใช่ปลาตาย ปลาตายมันลอยไปตามน้ำ มัน
ไม่มีชีวิต แล้วแต่น้ำจะพัดมันไป

เราเป็นปลาที่มีชีวิต จิตเรามีโอกาส ชีวิตนี้ยังมีโอกาสอยู่ เห็นไหม เราต้องว่ายน้ำทวน
กระแสน้ำ ถ้าว่ายน้ำทวนกระแสน้ำมันทวนกระแสค้นหาความทะยานอยาก ทวนความคิดของ
ตัวเองก่อน ตัวเองมันยังคิดสะดวกสบาย มันคิดแต่ความมั่งง่าย แต่มั่งง่ายเพราะมันสะดวกใจ
มันมั่งง่าย วางไว้ไหน แปะไว้ไหนมันได้หมดแหละ แต่ถ้าเก็บรักษา ต้องเก็บเข้าที่ ต้องเก็บ ต้อง
รื้อ มันเลยยุ่งไปหมดเลย

นี่ทวนกระแส ถ้าหัวใจเราทวนกระแส เราทำแต่สิ่งที่ดีๆ นะ แล้วมือมันไม่ไปจับไฟมัน
จะไม่พอง นี่จิตมันไม่ไปตามค้นหาความทะยานอยาก มันจะไม่สร้างกรรม มันจะไม่เกิดวิบาก
เราสร้าง เราลงทุนลงแรง เหงื่อไหลไคลย้อยแต่มันไม่มีกรรม มันมีแต่กรรมดีๆ แต่ถ้าเราทำตาม
ความสะดวกสบาย เห็นไหม สุดท้ายแล้วมือพอง จิตเป็นแผล จิตเป็นทุกข์ ไปจนตรอกอยู่นะ นี่
พอถึงจนตรอกอยู่ ไม่น่าทำเลย ชีวิตเรานี้เสียมาอย่างนี้เพราะเราพลั้งเผลอมา เสียใจ คอดอก แต่ทำ
อะไรไม่ได้

นี่พูดถึงเวลาเขาไม่พลิกใจนะ แต่ถ้าเป็นการกระทำ เป็นการภาวนานะ ถ้ายังมีลมหายใจ
เข้าและลมหายใจออก เราหายใจเข้าพุท หายใจออกโฮ เรากำหนดพุทโฮ พุทโฮไปตลอด เห็น
ไหม ถ้าจิตมันสงบเข้ามานะมันเป็นเอกเทศของมัน มันไม่อยู่ในผลบุญผลกรรมนั้น ไม่อยู่ในผล
บุญผลกรรมนั้น มันเป็นจิตตั้งมั่น นี่ถ้ามันอยู่ตรงนี้มันจะเกิดเป็นพรหม ไปเกิดเป็นพรหม แต่จิต
มันเคยทำนิสัยใจคออย่างนั้นมันก็ไปสร้างปัญหาบนพรหม เป็นเทวดาก็ไปสร้างปัญหาบนเทวดา
เป็นเทวดาเพราะบุญกุศลมันพาไปเกิด แต่นิสัยใจคอเป็นอย่างนั้น เห็นไหม นี่มันก็เป็นอย่างนั้น

ในปัจจุบันก็เหมือนกัน สิ่งที่เขาทำอันอาจหาญเขาต้องสร้างของเขา มา แต่ในปัจจุบันนี้
เขาได้ทำกรรมที่ไม่ดีของเขา ผลออกไปเขาทุกข์ อยู่ในปัจจุบันนี้เขาทุกข์ เขาทุกข์เพราะอะไร?

เพราะเขายังมีตำแหน่งสูงส่งขนาดไหน กลัวแต่ความลับมันจะเปิดเผยนะ นั่งทับแต่สิ่งที่ไม่ดีไว้ นี่มันเร้าร้อนหัวใจนะ แล้วทุกข์ นี่ปัจจุบันทุกข์ในหัวใจ แล้วผลที่มันสร้างมา วิบากกรรมมันจะให้ผลไปข้างหน้า ให้ผลไปข้างหน้าแน่นอน

ฝนตก แดดออก เห็นไหม ฝนตกนี้ชุ่มชื้น แดดออกจะร้อนมาก กรรมดีให้ผลในสิ่งที่ดี กรรมชั่วให้ผลในสิ่งชั่ว แต่เรื่องของกรรมเป็นอจินไตย อจินไตยมันซับซ้อน ซับซ้อนมามาก บุญเพนิวาสนุสติดญาณย้อนไปอดีตชาติไม่มีที่สิ้นสุด ไม่รู้ภพไหนชาติไหนที่ได้ทำสิ่งนี้ไว้มันถึงได้มาเกิดร่วมกัน เกิดมาเห็นหน้ากัน รักชอบใจกัน เกิดแล้วก็รักชอบใจกันเกลียดกัน ไม่ชอบกัน เกิดมาเจอกันก็เกลียดกัน ไม่ชอบกัน มันก็เห็นสภาวะแบบนั้น เพราะมันเป็นวิบากของกรรม มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมา เราอยู่แล้วเรารักษาใจเรา

ถ้าไม่ใช่มีหน้าที่การงานนะ ต่างคนต่างอยู่นี้สบายมาก แต่ถ้าเราเป็นบุคคลสาธารณะ เราเป็นครูบาอาจารย์นะ หน้าที่ของเรานี้ เห็นไหม ดวงตาของโลก ผู้ชี้นำสังคมมันต้องทำ ต้องชี้ ต้องบอก เวลาต้องบอกนี้ต้องบอก คำว่าต้องบอกนี้พูดแรงเกินไป พูดดังเกินไป คำว่าต้องบอก เขาว่าเป็นสิ่งที่มีอรรถนะ แต่มันเป็นการต้องบอกเพราะเป็นหน้าที่ หน้าที่เพราะคนเห็น หมอรู้ว่าสิ่งใดที่มันเป็นของแสลง สิ่งใดคนใช้กินแล้วไม่ดีเลย หมอพยายามจะบอก แต่คนไข้จะเชื่อจะฟัง ไม่เชื่อไม่ฟัง นั่นมันเรื่องของเขา แต่บอกแล้วก็แล้วกัน ได้ทำหน้าที่แล้วก็หมดหน้าที่

นี่ผลบุญผลกรรม เราเชื่อบุญเชื่อกรรม เราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทำดีเกิดแต่ทำยาก อย่างนี้ทวนกระแส คุณันทวนกระแส วาย น้ำมันเหนียว เหนียวด้วยแล้วเราก็ต้องออกแรงด้วย ชีวิตเราต้องเหนียว เราทำแต่คุณงามความดี นี่เหนียวนะ ทุกข์ยากมาก ทุกข์ยากเพราะชีวิตนี้การเกิดเป็นทุกข์อย่างยิ่ง ชาติปี ทุกขา มีการเกิดแล้ว มีสถานะแล้วเราต้องรักษานี้สิ่งที่ดีๆ การรักษาสถานะของมนุษย์ให้ดี ทำสิ่งที่ดีๆ มันก็เป็นกรรมดี เห็นไหม แล้วถ้ามีความเชื่อ เราพยายามมาฝืนใจ ฝืนใจเราให้มันสงบเข้ามา เป็นสมาธิ เป็นปัญญา เป็นสิ่งที่เกิดที่เป็นมรรคญาณขึ้นมาในหัวใจ

นี่รัตนตรัย แก้วสารพัดนึก นึกในสถานะความเป็นโลกก็ได้แบบโลกๆ นึกในสถานะของ สิ่งที่เป็นบุญกุศล เป็นอริยทรัพย์ เราก็ต้องทำของเราไปอีกชั้นหนึ่ง เห็นไหม นี่อยู่ที่การกระทำ อยู่ที่สติ อยู่ที่สัมปชัญญะ ถ้ามันย้อนกลับมาชีวิตเราจะมีคุณค่า แต่ถ้าเราคิดถึงบุญกุศลแล้วย้อน

ออกไป ดูกระแสออกไปมันก็เป็นโลกๆ แล้วก็น้อยเนื้อต่ำใจ กิเลสมันส่งออก มันพาเราไปออก
ข้างนอก ธรรมะให้ย้อนกลับ ย้อนกลับมาที่ใจเรา รักษาใจเรา แล้วจะเป็นประโยชน์ของเรา เอวัง